СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 123. Джерзі Сити, Н. Дж., понеділок, 29-го травня 1939. No. 123. Jersey City, N. J., Monday, May 29, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1018. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

УКРАЇНСЬКА ПРОГРАМА НА СВІТОВІЙ ВИСТАВІ ЗАПЕВНЕНА

НЮ ЙОРК. — В пятницю, 26 травня ц. р., в Карпатіян Гол на 6-тій вулиці в Ню Йорку, відбулося пленарне засідання українсько-американського виставового комітету. Екзекутива і адв. комітету М. Пізнак здали звіти зо своєї дотеперішньої праці. Голова Д. Галичин у своїм звіті говорив про підготову програми, про хори, танці і сольові виступи. Зокрема накреслив ті великі перешкоди, які треба було поборювати, щоб остаточно виєднати дозвіл на українську програму на Світовій Виставі. У виєднанні цього дозволу, говорив він, найбільше заслуг доложив адвокат комітету, п. М. Пізнак.

Касієр М. Мурашко у звіті подав, що всіх грошей дотепер зібрано $4,609.72 та подав точний звіт із тих грошей, які дотепер зужито на підготову програми. Секретар д-р С. Демидчук дав звіт зо своєї праці. П. М. Пізнак переповів подрібно про свої заходи на Світовій Виставі. Остаточно йому вдалось видобути запевнення, підписане президентом Світової Корпорації, Ґровером Ґвейленом, що українська програма відбудеться 18 червня ц. р., в годинах між 2 і 6 попол., так, як було пляновано на початку.

ЗАПЕРЕЧЕННЯ САБОТАЖУ НА ЗАТОПЛЕНІЙ ПІДВОДНІЙ ЛОДЦІ.

ПОРТСМУТ (Ню Гемпшир). — У звязку з затопленням підводної лодки „Скволус" деякі газети почали розпускати вістки, начебто там був саботаж і хтось навмисно відкрив „вальву". Військові власті заперечили це і сказали, що нема до таких припущень найменших основ. Подібне заперечення дав також президент Рузвелт на своїй пресовій конференції у Вашингтоні. Проте переведене буде точне слідство, як тільки лодку видобудуть наверх. В тому напрямку ведуться енергійні приготування.

МІЖНАРОДНЯ КОНФЕРЕНЦІЯ БАВОВНИ.

ЛИТЛ РАКС (Арканзо). — Перед зібранням 3,000 фармерів секретар хліборобства Волес виголосив промову, в якій сказав, що уряд підготовляє міжнародню конференцію бавовни під осінь. Завданням тої конференції буде поділити поміж держави продукцію бавовни й експорт, щоб не випродуковувати її надмірно та не обнижати цін нижче продукції. Америка, говорив Волес, за минулий рік експортувала лише три і пів міліона балів бавовни, себто менше, ніж у котрімнебудь році за останніх 60 літ. Одинадцять міліонів балів цього року було надвишки. Її уряд зложив на складах, даючи на неї фармерам позички. Уряд далі даватиме безпосередні підмоги продуцентам бавовни, а також нагороди за експорт, говорив Волес.

ПІДГОТОВЛЯЮТЬ ВЕНДЕНБЕРҐА НА ПРЕЗИДЕНТА.

ВАШИНҐТОН. — Републиканські конґресмени зо стейту Мішиґен, з якого походить сенатор Венденберґ, рішили написати до нього листа з проханням згодитись приняти кандидатуру з боку Републиканської Партії на кандидата президента в наступних президентських виборах. Сенатор Венденберґ у минулих виборах добився цеї чести, але безуспішно. Тепер він буде пробувати знов, та шлях до остаточного успіху ще далекий.

ГОЛ НЕ ПРОСИТЬ КРИТИКІВ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар стейту Кордел Гол запросив до себе на наради всіх членів конґресового комітету заграничних справ, крім двох: Фишера і Тинкгема, обох із Републиканської Партії. Оба названі були гострими критиками політику уряду і тому Гол їх не запросив на наради, маючи те переконання, що їх присутність не причиниться до скристалізування поглядів, тільки поглибить ріжниці.

СКІЛЬКИ ПОТРЕБУЄ НА УДЕРЖАННЯ САМІТНА ЖІНКА.

НЮ ЙОРК. — На основі стейтових обчислень самітна жінка, або дівчина, в нюйорському стейті потребує річно на пристойний прожиток $1,060, коли живе при родині; а $100 більше, коли живе поза родиною. Цих грошей потрібно їй річно, щоб одягатись так, як треба, і живитися здоровим кормом.

ПРОПАЛА ВЧИТЕЛЬКА.

НЮ ЙОРК. — Поліція розпочала розшуки жінки Едни Смит, літ 22, вчительки з Бостону, яка приїхала до Ню Йорку у відвідини, а опісля телефонувала до чоловіка в Бостоні, що вертається, а проте не вернулась і від пятьох днів нема про неї чутки.

НОВІ ЧАСИ, НОВІ ЗВИЧАЇ.

Чоловік у білому моряцькому одязі з чорними окулярами на очах це Оляф, наслідник престола Норвегії, в розмові з капітаном Боровсом, з котрим він переганявся на лодках у Сан Франсіско. Боровс переміг князя, але князь, як добрий „спортсмен", з цього сміється.

ФАРЛІ ПЕВНИЙ ЗА ДЕМОКРАТИЧНУ ПАРТІЮ.

Головний почтмайстер Джеймс Фарлі, переїхавшись по цілих Злучених Державах і переговоривши з політичними провідниками, заявив, що Демократична Партія є сильна і в наступних виборах певно вибере свого президента.

СУДИ В ЕСПАНІЇ.

Військові суди в Еспанії засудили на розстріл від 28. березня 688 осіб, обвинувачених за грабунки, вбивства, палення церков, зраду чи запропонування до тюрем еспанських націоналістів. Кажуть далі, що ще судитимуть з таких самих причин коло 46,000 осіб.

„ПОЛЬСЬКЕ БОЖЕВІЛЛЯ".

Так називає німецька преса те, що поляки називають „обороною Данціґу і Помор'я".

АФРИКАНСЬКІ НІМЦІ ВІДБУВАЮТЬ ВІЙСЬКОВИЙ ВИШКІЛ У БАТЬКІВЩИНІ.

Відомий із бурської війни ґен. Смутс, тепер міністер справедливости в уряді Полудневo-Африканської Унії, заявив у капштадському парляменті, що сотні молодих німців із полудневo-західньої Африки, бувшої німецької кольонії, виїздять до Німеччини, звідки вертаються, перебувши піврічний військовий вишкіл.

НА ДОСМЕРТНУ ВЯЗНИЦЮ.

Апиляційний суд у Люблині розглядав справу Петра Пашкевича й Гаврила Мельника, обвинувачених за приналежність до К. П. З. У., за вбивство 4-ох осіб на Волині й за намагане вбивство двох постерункових. Суд у Ковлі засудив обох обвинувачених на кару смерти. Апеляційний суд у Люблині замінив їм кару смерти на досмертну вязницю.

АНГЛІЙСЬКИМ АСЕКУРАЦІЙНИМ ТОВАРИСТВАМ ГРОЗИЛИ ВЕЛИКІ ВТРАТИ.

Якби трансатлянтійський корабель „Парі" згорів був 24 години пізніше, англійські асекураційні товариства мусіли би були виплатити майже 4 міліони фунтів стерлінґів. „Парі" мав перевезти до Злучених Держав золото, обезпечене на 3 міліони фунтів. Приблизно 1 міліон давало обезпечення пасажирів і товарів. Корабель, якого вартість оцінюють на пів міліона фунтів, був обезпечений в Англії всього на 95 міліонів франків.

ПРОПАВ БЕЗ СЛІДУ МОЛОДИЙ УКРАЇНЕЦЬ.

У Струтині Нижнім долинського повіту пропав без сліду ще 23. III. ц. р. 25-літній Микола Кравців, який брав живу участь у громадській праці села та був одним із провідників сільської молоді. В останніх днях він брав живу участь у виборчій акції і 23. березня він перевірював та підписував протест проти неправно переведених виборів. Того самого дня, по виході із громадського уряду, він пропав без сліду.

ВБИВСТВО КОМАНДАНТА ПОЛІЦІЇ В ТЕРНОПІЛЬЩИНІ.

20. квітня ц. р. у Дичкові, пов. Тернопіль, кілька мужчин заатакували підчас контрольної служби команданта поліційної станиці з Бірків Великих, Андрія Слабого, та застрілили його з револьвера. У висліді слідства притримано одного з виконавців замаху, Омелька Зварича, відомого діяча ОУН; виявилося, що підчас боротьби пшодовник Слаби поранив його важко. Пошукування інших замаховців тривають.

ПАРИЗЬКІ ОБМАНЦІ СКОРИСТАЛИ З ВОЄННОЇ ПСИХОЗИ.

Франція ввела в себе, як відомо, обовязок військової служби для чужинців. Витворену цим розпорядком ситуацію рішили використати дотепні паризькі обманці. Вони створили якийсь фікційний „Союз закордонних добровольців для оборони Франції", який відчинив у Парижі „банкове бюро"; до нього почали зголошуватися доволі численно чужинці, які з якихнебудь причин побоювалися, щоб їх не відіслали до батьківщини. В „бюрі" брали від таких „добровольців" вписове й таким чином за кілька днів обманцям удалося вимантити кілька тисяч франків. Коли ціла справа вийшла на верх, поліція зліквідувала „бюро".

ПОРОХОВА БУРЯ В ЗАХІДНІЙ КАНАДІ.

В понеділок, 8. травня, пополудні звіялася над південно-центральними частинами Саскачевану й Алберти велика порохова буря, яка заподіяла багато шкоди засівам. Така велика маса пороху була в повітрі, що день перемінився в темну ніч. В хатах треба було світити лямпи ціле пополудне. На дорогах припинився автомобільний рух.

В Саскачевані буря закопила Ріджайну, а в Алберті засягнула Летбридж, Калгари і майже цілу полудневу Алберту.

БУДЕ ЖИВО ДЛЯ ЗЛОДІЇВ.

Едмонтонська поліція журиться злодіями, які певно будуть дуже активні в день королівської візити 2. червня. Тому, що міська поліція буде занята на вулицях, куди буде відбуватися королівська парада, дирекція поліції остерігає, щоб едмонтонські жильці позамикали двері й вікна, заки підуть на параду. Багатьох людей почали обезпечувати свої доми перед вломами на день 2. червня.

Таку саму пересторогу видала поліція у Винніпеґу.

АРЕШТУВАННЯ НІМЦІВ У ЛУЦЬКУ.

В Луцьку арештували кількох німців, які організували товариство „Юнґфрайн" і вели протипольську пропаганду. Вислід слідства держать у тайні.

„КОСМЕТИЧНИЙ САЛЬОН" ПРИСТАНОВИЩЕМ ПОВІЙ.

Поліція в Лодзі здемаскувала при вул. Кілінського ч. 125 „косметичний сальон", що був пристановищем повій. Коли ввійшла поліція, застала в „косметичнім сальоні" кільканацять осіб обох полів з товариських сфер. Поліція всіх притримала в арешті. Назвища власників публичного дому тримають у тайні. Вони прибули недавно з Данціґу, де їх підозрівали, що вели торговлю живим товаром.

„РІДНА ШКОЛА" ДЯКУЄ УКРАЇНЦЯМ В АМЕРИЦІ

ЛЬВІВ. — „Рідна Школа" в листі до „Обеднання", потверджуючи отримання останньої посилки від українського громадянства в Америці, пише, що щиро дякує за цю піддержку, бо вона „наспіла саме в часі великої передніковової фінансової скрути". Далі „Рідна Школа" стверджує, що заслуга українців в Америці в тому, що „Рідна Школа може на пів правильно функціонувати", а цій заслузі „просто нема ціни".

ПОМЕР ПАВЛО КОВЖУН, ВЕЛИКИЙ МИСТЕЦЬ.

ЛЬВІВ. — Дня 15. травня помер в Українському Шпиталі у Львові Павло Максимович Ковжун, один з найкращих українських малярів і графіків. Про його смерть пише Микола Голубець таке: „Відчуваємо страшний удар, бачимо пустку на місці, де ще кілька днів тому стояв Павло Максимович Ковжун. Хто, коли й у якій мірі цю пустку виповнить собою, не знаємо. Та другого Павла Максимовича Ковжуна вже не буде! Не може бути! На наших очах згасла полумяна, велика, неповторна індивідуальність творця й жерця українського мистецтва".

Покійний народився 3. жовтня 1896 р. в овруцькому повіті, на Волині. Виріс на Київщині та на Кримі. Вроджений образотворний талант скерував Покійника до Київської Художньої Школи, де Крюгер, Селезньов та Мурашко розкрили перед ним перші таємниці мистецької творчости. Особливу насолоду відчував Ковжун при розвязуванні графічних завдань. У київських журналах передвоєнних часів, як „Огні", „Маяк" та „Дзвін", появляються перші спроби його графічного пера. Перший публичний виступ був на Українській Виставі Картин у Полтаві. В 1914 р. знаходимо його праці в „Последних Новостях". Від 1915 р. працює в українських військових частинах. Перебуває долю і недолю Армії УНР, з останками якої опиняється 1921 р. в Польщі. Сатирично-гумористичний „Гедз" у Станиславові й літературно-мистецький журнал „Митуса" познайомлюють Галичину з графічним мистецтвом Ковжуна. В 1922 р. опиняється Ковжун у Львові й тут розпочав формальний переворот у мистецькому житті Галицько-Волинської Землі та в її графічному і типографічному мистецтві зокрема. Вичислити все те, що Покійник зробив, тепер годі. Навязав мистецькі звязки з закордоном. І так відбулися вистави української графіки в Празі, Берліні й Буенос Айресі. Помер нежданно на запалення легенів, набуте підчас останньої поїздки за роботами до Бучача.

ДАЛІ ПРИПИНЮЮТЬ ДІЯЛЬНІСТЬ НАШИХ УСТАНОВ.

ЛЬВІВ. — „Діло" з 17. травня подає, що постерунок поліції опечатав у Лісках „Церковний Дім", у якому мали приміщення читальня „Просвіти" і кружок „Союзу Українок". Опечатано також велику салю, в якій відбувалися проби церковного хору і сходини церковного братства. Умотивовано це тим, що згадані товариства „ширять серед української молоді націоналістичні і сепаратистичні клічі". А далі, що побито вчителя поляка. Це той, що — стріляв до українського місцевого населення!

В Яворівщині далі переслідують.

І в Яворівщині продовжуються припинення діяльности українських організацій. В останньому часі замкнено читальні „Просвіти" у Вільці Росінській і Чогинях, бо вони нібито „загрожують безпеці й прилюдному порядкові".

АНГЛІЯ ЗАПРОШУЄ ВОРОШИЛОВА.

ЛОНДОН. — Англія рахується мабуть уже з тим, що цілком певно прийде до заключення військового союзу між Англією, Францією і Советами, коли запросила до участи в маневрах советського маршала Ворошилова.

ЯКБИ НІМЕЧЧИНА ЗАЧАЛА ВІЙНУ?

ЛОНДОН. — Ситуація у міжнародньому положенні буде тепер така, що колиб Німеччина чи Італія нарушили в якийнебудь спосіб територіяльну цілість Польщі, Румунії, Греції чи Туреччини, то в обороні тих країв стануть відразу: Англія, Франція і СССР. Очевидно, що треба ще формального підпису під англійсько-французько-советський союз.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число в пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади нале ить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ТАКИ БУДЕМО НА ВИСТАВІ!

Ще тепер не пора, щоб розповісти про ті нечувані перешкоди, які треба було поборювати кілька місяців, щоб добитись того, щоб американсько-українській іміґрації в Америці була дана можність взяти участь у Світовій Виставі — як тій окремій одиниці, що хоче виступити з українською культурою. Наше громадянство про це все майже нічого не знає. Ми про це не повідомляли. Але це справа вимагала, щоб саме так поступати. Та які це були трудноші, може кожний пізнати по тім, що було подане про нюйорський часопис „Дейлі Мірор", що то приготовляв цілий рік виступи ріжних національностей, з якими хотів виступити також і на Світовій Виставі. Як відомо, не міг він добитись дозволу виступити з такими трьома національними пами: українською, російською і вірменською. А не добився тому, що проти цього були Совети, що вимовили собі в контракті з корпорацією Світової Вистави, що вони заступають згадані народи і не визнають ніяких інших виступів тих народів крім тих, що вони аранжують. Тому саме і відбувся окремий виступ згаданих національних ґруп у „Пелисейдс Парк", а не на Світовій Виставі. Колиж впливи і протести „Дейлі Мірор" не помагали, то щож доперва говорити про положення Українського Виставового Комітету, що намагався добитись для американців українського роду права заманіфестувати українську народню культуру на Світовій Виставі! Та проте так є, що контракт підписаний. День 18. червня запевнений. А тепер слово за українським громадянством — в цілій Америці.

В першу чергу треба нам негайно вислати з місцевостей до Українського Виставового Комітету всі зібрані досі жертви на нашу участь у Світовій Виставі. Далі треба негайно зложити жертву на ту ціль усім тим, що тої жертви досі не дали. А ще далі: треба всім тим, що мають відвідати Світову Виставу, відвідати її по можности в той день, коли будуть виступати українці, бо ми мусимо виступити маніфестаційно, величаво, зорґанізовано. І в такий спосіб, щоб уже з вигляду можна було пізнати, скільки нас є на Виставі. Тому треба, щоб якнайбільше людей були в українських народніх строях. Бо на сцені виступить коло тисячі молоді. І очевидно вся вона буде в українських строях. Але інші тисячі, головно жіноцтво й діти, повинні також бути вбрані так, щоб їх одіж вказувала на їхнє українське походження. У тім дні, який є американським „Днем Батька", надіються на Світовій Виставі до міліона відвідувачів! У тім дні виступатимуть там найкращі американські артисти. Тому це буде добра нагода на те, щоб культурно заманіфестувати, що український нарід живе і житиме. І тому, хто тільки може, той повинен обовязково бути учасником цеї маніфестації. І допомогти, щоб вона випала гідно й достойно. Цеж маніфестуватиме поневолена, але стара й культурна нація!

Як, війна то за національне визволення

Колиб вибухла европейська війна, булаб у ній і советська Росія. А в такім випадку в цілий свій зріст повстала би й українська проблема.

Передусім перед нами самими. В світі багацько говорять про ідеольоґічні бльоки: фашизму і демократії, демократії й тотальних держав і т. п. Коли йде, наприклад, про внутрішній устрій майбутньої України, то, ясна річ, будуть у нас симпатики того чи іншого устрою в Европі. Але нерозумно роблять ті, які думають, що ось такими нашими симпатіями чи антипатіями устроєвими (фашизм чи демократія) ми повинні кермуватися також і в — що так скажу — нашій політиці зовнішній. А є в нас і така течія. Особливо серед „демократів", хоч є така і серед „фашистів". Вони кажуть: світ розколовся на два табори; фашистівський і демократичний. Одні кажуть, що ми мусимо заявитися по стороні табору фашистівського, а другі твердять, що ми мусимо йти тільки з табором демократії.... А спитаємо: чи дійсно можна так спрощувати проблєму нашої зовнішньої політики?

Думаю, що абсолютно ні. Передусім це неправильно твердити, що світ розколовся на два табори: фашистівський (тоталістичний) і демократичний. Бо ми бачимо, що наприклад демократичні країни зближаються до СССР і цей останній виразно стає по їх стороні, а не по стороні Гітлера і Мусолінія. А СССР — цеж тоталістична держава, а не демократична! А коли з нею прагнуть зліпити спільний бльок Франція й Анґлія, то хібаж це буде демократичний бльок?!

Таксамо Велика Британія заключила союзний договір з Польщею. А хіба політичний режім у Польщі демократичний? Ні. Він тоталітарний. З другої сторони, Італія підбила Албанію, себто таку країну, де не було й сліду демократії, а панував — у нутрі — такий самий тоталітарний режім, як в Італії чи Німеччині. Таксамо Румунія, яка не знати властиво, куди хилиться: на бік Анґлії чи Німеччини. Вона не кермується в своїй політиці тоталістичними симпатіями, це держава не тоталітарна. Зате кермується мотивами своєї безпеки. Таксамо й Туреччина. Цих прикладів вистане, щоб розвіяти леґенду про ворожі бльоки двох ідеольоґічних таборів і війну їх між собою. Війна чи приязнь між народами спричинюється зовсім іншими моментами, моментами їх державних інтересів чи імперіяльних, а зовсім не їх внутрішнім устроєм. Так зрештою було й перед війною, зглядно підчас останньої світової війни, коли демократична Франція і демократична Америка опинилися в союзі з автократичною царською Росією.

Отже і ми в нашій політиці зовнішній абсолютно не маємо чого кермуватися нашими, що так скажу, „режімними" симпатіями чи антипатіями. Це булаб величезна помилка політична. Це відноситься як до симпатиків демократії так і фашизму. Не бачимо добра по французькій стороні, але памятаємо і те, що у світовій війні ніхто інший тільки демократія попирала уряди Вранґеля і Денікіна. А як буде тепер, цього не знаємо... Але знаємо одно: що коли нам простягне руку якась держава, яка не претендує на те, щоб над нами панувати і загарбувати нашу землю, ми не повинні відкидати ту руку. І ось тому, колиб нам протягнула руку французька демократія так, як її протягнула Сербії в 1914 р., такої руки не повинні відкидати навіть ті, що є найбільшими симпатиками держав тоталітарних...

Думаю, що я ясно висловив свою думку. Нашою метою, коли захитається імперія СССР, повинно бути визволення нашої країни. Це мусить бути основний мотив при виборі наших симпатій. Ми повинні вести війну за національне визволення.

Який режім запровадити в Україні, це вже інша справа... Але закордонних приятелів мусимо вибирати не на **підставі того, чи вони кленуться** на „Майн Кампф" Гітлера чи на „Права людини й громадянина" з 1789 року, а лише на підставі паралельности — в данім моменті — їх інтересів з інтересами України і її визволення.

Українська жінка

Вже деякі народні пісні та весільні обряди вказують на те, що в Україні в дуже давню давнину було **матерне право,** себто жінка-мати мала в сімі перевагу і право над дітьми. А опісля українське законодавство XI. і XII. століття признає жінці майже в усьому рівність із чоловіком. По смерті чоловіка вона ставала головою родини, вповні заступала дітям батька. Діти повинні слухати її в усьому, а колиб спротивилися, право брало матір в оборону. Колиб діти не сходили, щоб мати сиділа у дворі, а вона захотіла сидіти, то треба в усьому вчинити її волю, а дітям волі не давати. Так то була українська жінка забезпечена правом, а рівночасно з тим мусіло піднестися і її значіння в суспільнім житті. Жінка рівна чоловікові, брала участь у всіх справах як його товаришка і дорадниця вірна, вона мала вступ і на раду чоловіків, вона і сама вміла захопити в свої руки правління та вести його справно і розумно.

Ось хочби згадати з X. століття премудру **княгиню Ольгу,** бабусю князя Володимира Великого, що то „гарна лицем і розумна вельми". Це справді жінка незвичайно сміла, енерґійна і хитра. Вона сама правила українською державою за свого сина Святослава; вона хитрощами, яких не постидався би сьогодні і найбільший політик, завоювала деревлян, вона перша навязала звязки із західньою Европою, виславши українських послів до римського цісаря Отона I., вона й сама переступила межі України і поїхала в Царгород до грецького цісаря Константина, де її витали з великими почестями, обсипали дарунками. А такої пошани домагалася для себе горда українська княгиня і коли задовго придержали її в грецькім місті Суді, заки допустили бачитися з цісарем, своє невдоволення виявила потім княгиня Ольга грецьким послам, як приїхали до Києва. Довго держала їх у Почайні над Дніпром, а коли спитали посли, чи довго їм ждати, переказала до них княгиня: „Хай постоять у мене в Почайні стільки, кільки я у Суді дожидалась!"

Українські князівни йшли на чужі двори замуж за славних королів і князів по Европі, давали почин батькам великих родів. Всі майже угорські королі та королевичі женилися в Україні, цісарські престоли візантійський і німецький просили собі українських князівень за жінки, а найвизначніші польські королі: Казимир Відновитель, Болеслав Кривоусний, Лешок Білий були жонаті з українками. На далекій півночі в Данії і Норвеґії, на заході у Франції володіли наші княжни. Хочаб згадати доньку Ярослава Мудрого, красуню **Анну,** що вийшла за французького короля Генриха I. і в своїй новій батьківщині відіграла визначну ролю. До нас дійшло чимало документів, у яких королева Анна виступала в найбільш почесній ролі. Вона потверджувала дипльоми, грамоти та даровизни, надані її чоловіком. Король Генрих I. бажав навіть на випадок своєї смерти іменувати Анну правителькою Франції і лише наслідком її добровільного зречення передав управу свому братові. Після смерти короля вдова Анна не перейняла, щоправда, керми державою, та всетаки задержала при собі опіку над молодим королем і зазнавала від нього по всяк час великої пошани. А таку саму честь віддавали їй і інші, чого доказом лист папи Миколи II. з року 1029., адресований особисто до королевої Анни, повний похвал для її вірности, добродійности і всяких чеснот, якими вона вкрашувала свою королівську достойність.

А побіч Ольги й Анни поставити треба другу, дуже цікаву жінку з XIII. століття, княгиню **Романову,** вдову по галицькім князеві Романі Мстиславі, матір пізнішого короля Данила. Коли її чоловік згинув у бою з поляками, вона з двома малими синками, Данилом і Васильком, опинилася сама безпомічна серед ворогів. На галицький престіл звідусіль накинулися зависні сусіди: поляки, мадяри, половці ба і свої, українські князі. Та княжна Романова сміливо станула в обороні прав своїх синів: скликала зїзди, орґанізувала союзи, в потребі і сама ставала на чолі війська. Хоч прийшлося їй якийсь час скитатися на чужині, осягнула таки свою мету: здобула владу для синів.

А який сильний вплив мали тоді жінки князів у всіх важних справах, що то їх не мечем, а хитрим тонким умом треба було рішати! І князі-володарі цінили тоді розум жінки і нераз шукали в неї поради. Князь **Святослав Всеволодович** укладав пляни державного перевороту в Україні лише зо своєю жінкою, в тайні перед найвизначнішими боярами. **Жінка Володимира Васильковича** виручала чоловіка в політичних справах, сама вела переговори з Польщею. Жінка **Святослава Ольговича** рішилася затаїти на якийсь час смерть свого чоловіка, поки справи не уложилисяб корисно для її сина. Теща начального команданта ярославського замку приневолила зятя віддати замок мадярам, бо того вимагали інтереси її партії.

Вживаючи рівних прав із чоловіками, користувалось українське жіноцтво в давнину і рівною освітою. Чужинці з подивом згадували про самостійні освічені українки з XVIII. століття, що всі вміли читати і писати, а черниці були навіть високо вчені і писали навіть чимало наукових і інших творів. **Марина Мазепина,** пізніша ігуменя Воздвиженського монастиря в Києві, високо освічена жінка, чималий вплив мала на свого сина Івана, пізнішого гетьмана.

Українська слуцька **княгиня Настася** в 1505. і 1506. р. прогнала татар від слуцького замку, а два роки опісля відбила збройною рукою напад Михайла Глинського, що хотів силоміць узяти її за жінку.

В XVI. століттї жила на Волині пані-дідичка **Ганна Борзобагата-Красенська.** Вона на власну руку вела збройні напади. Водила з собою „почти" озброєних людей, гарматами, гаківницями руйнувала чужі замки та сама часто попадала в облогу. Не слухала польських королівських ні соймових наказів, що аж король мусів посилати проти неї збройні полки, які вона сміло відбивала, аж вкінці стягнула на себе присуд: прогнання з краю.

В році 1609 **княгиня Софія Ружинська** з 6,000 піших і кінних людей з гарматами, сурмами та розвиненими прапорами приступом узяла замок князів Корецьких, Черемошу.

А вже часи козаччини записалися в нашій історії не тільки іменами славних, завзятих козаків, а й завзятих сміливих жінок-козачок. Згадаймо ті з **міста Буші,** що його облягав польський вожд Степан Чарнецький. Козаки повитали поляків вогнем, вискочили з брами і били ворога. Тоді Чарнецький з кількома полками вдерся нижчою брамою у місто. Їх впустили, а коли вже чимало вояків відійшло від брами, знялася за ними пожежа, а зпереду кинулись на поляків чоловіки та жінки зо зброєю, з косами, з дрючками і загнали ворогів у вогонь. Одначе місто таки накінець попалось ворогам. Тоді **жінка сотника Зависного** сіла на бочку з порохом і сказала: „Після любого чоловіка не хочу оставатись іграшкою жовнірів". Підпалила порох і вилетіла у повітря. За її прикладом матері кидали своїх дітей в огонь, у криниці і самі скакали туди за ними.

В одну печеру недалеко міста, заслонену терниною, схоронилося 70 жінок. Та деякі, втікаючи, погубили намітки. Їх вислідили вороги. Полковник Целярій дістав приказ видістати тих жінок. „Піддавайтеся! — кричали до них польські вояки — обіцюємо вам, що будете живі, а ваше добро ціле. Не губіть себе марно!" З печери відповіли жінки пальбою. Тоді Целярій приказав впустити до печери воду з потока. Всі потонули. Ні одна не вийшла, щоб живою віддатись у руки ворогові.

Згадаймо ще дочку священика із **Ведмедівки** в Україні. Її маму зарубали татари і вона виростала сиротою-одиначкою в батька. Коли підросла, знову напали татари на Ведмедівку. Хоробро боронилися міщани зпоза мурів міста, а духа додавала їм попівна. Колиж командант міста, приневолений голодом, хотів уже здавати замок ворогові, дівчина випала із збройним відділом і вдарила сміло на ворогів. Боролася завзято, одначе в бою сама згинула. Та приклад хороброї дівчини підбадьорив ведмедівців і приніс їм перемогу. Ще й сьогодні український нарід співає про цю геройську дівчину:

Ведмедівська попівна
Горос (перемогу) учинила,
Сімсот турок-яничар
З коней повалила.

І в наших часах жінки-українки вміли станути проти ворога зо зброєю в руках. Доказом того не тільки участь у світовій війні українських стрілкинь Олени Степанівни, Софії Галечко й ін., а ще більше участь українських дівчат у повстанських рядах у боях проти большевицьких наїзників на Україну. Були між ними дівчата-отамани, як славна Маруся, й інші. І в підпольній боротьбі проти Польщі дівчата брали діяльну участь, а в судових процесах, як знаємо, нераз дівчата поводилися більш по мужеськи ніж мужчини. Між дівчатами не було ні одної, що на розправі чи у слідстві виявила би щонебудь. А про геройчну смерть Ольги Басараб вже й не згадувати!

Та виховання дітей на добрих громадян, на свідомих і вірних синів і дочок України — це найважніше завдання жіноцтва. І це щира правда, що які матері такі й діти, а тимсамим така і будуччина народу.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина третя.

(89)

Я думаю, браття, що все те сталося внаслідок його єретичних чарів, що він спровадив на всіх оману і нерозум, і тому ми повинувалися йому та згодилися на його лукавий намір. Та бачите: який милосерний наш цар-володар! Що лише заслужили ми нашими провинами, він нам усе те прощає, і не лише прощає, а ще й землями обіцює наділити, тільки жадає і велить, щоб ми зараз же без усякої проволоки видали зрадника Кудеяра його царського величества воєводі!

— Боже, спаси царя! — заревіла юрба. — Що тут надумуватись! Віддати Кудеяра, песього сина! Беріть, вяжіть його, ведіть до воєводи!

— Та де він? — закричали другі.

— Давно кинувся в озеро і поплив на ту сторону, — сказали треті.

— А ви чого витріщували очі? — понеслись крики. — Що вам, баньки вилізли, чи що? Чому не кричали, чому не кинулися в воду за ним і не зловили його? От ми вас, сяких-таких синів, випаримо самих за те!

— Вибити, вибити!—кричали розбишаки хором.

— Чому вони, бачивши, не кричали?... значить, вони йому помогли втекти!

Як бішені кинулись одні на других... Чекайте, чекайте! — кричали ті, на котрих нападали: — а ми чим винуваті? Ми не бачили! Що ви на нас? Ви, може бути, самі його намовили! Ні, брешете, песі сини, ви! ні, ви!...

Стали в роботі шаблі, копії; билися самі, не знаючи з ким... Вже кілька людей лежало на землі, обливаючись кровю.

Басманов із сином і юрбою жовнірів віхав уже прямо в розбишацький табор і кричав:

— Що за бійка? З якої причини? Дурні! Схаменіться, віддавайте мерщій Кудеяра!... Де він? Віддавайте, а то я прикажу помирити вас пушками.

Колотнеча стала втихати. Отамани вийшли до Басманова, впали на землю і благали пощади:

— Кудеяр утік без нашої вини, без нашого відома. Он ті злодії бачили, як він поплив озером... Їх то стали бити! — Так говорили отамани один перед другим, стараючися зеднати собі Басманова земними поклонами. Тільки Товчений не скорий був показувати воєводі свою покірність.

— Ви всі пять невинні, — сказав Басманов: — а тих злодіїв, що з ним були у змові при його втечі, ми викриємо. Кудеяр не може скритися перед нами в лісі. Там поставлена наша піхота; най він лише туди пуститься, певно на них наскочить. Складайте всі зброю, яка в кого є й ідіть у наш табор. Скорше, без опору!

Розбишаки один по другім поскладали зброю, жовніри забрали її, а другі серед згірдливих примовок почали гнати беззбройних опришків з табору.

— Боярине, позволь коні взяти! Позволь життя спасти. Ти сам обіцяв, — говорили розбишаки.

— Нічого не позволю брати, — кричав у відповідь їм Басманов: — колиб ви віддали Кудеяра, то взялиб все своє; а не віддали Кудеяра, то тепер так, без усього йдіть. Буде проти вас слідство, а коли з слідства викажеться, хто бачив, як Кудеяр кинувся в озеро і не хотів його притримати, того прикажу покарати смертю.

Опришків пригнали на місце; Басманов їхав за їх юрбою. Потім вояки стали розбишак вязати.

— Як же так! — негодували розбишаки, — нам обіцяли царську ласку, а тепер вяжуть.

— А ви чому Кудеяра не видали? — кричав Басманов; — будете звязані, поки не знайдеться зрадник, говорив я вам: буде проти вас слідство; той, хто не буде винен в його утечі, буде помилуваний, як було обіцяно.

Неузброєні розбишаки, супроти пушок, окружені військом, дали себе вязати без опору.

Басманов вислав вояків у ліс на поміч піхоті, уставленій там ранше, і приказав шукати Кудеяра. Але скоро настала ніч. Басманов, не діждавшись вістей про Кудеяра, післав воякам приказ вертатись, а піхоті велів лишитися цілу ніч у лісі, не спати, наслухувати, як буде скрадатися Кудеяр і зловити його.

Скоро світ, Басманов вибрався в ліс і їздив там з трудом поміж корчами до вечора. Цілий ліс був не ширший як на шість верств: вояки переїхали по нім здовж і поперек, але Кудеяра не відшукали.

Басманов сердився на піхоту:

— Ех, непотрібы, сякі-такі сини! — говорив він; — позіхаючи продрімали добичу!...

(Дальше буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

КЛОПОТИ ГОСПОДИНІ.

На переслуханнях перед Тимчасовим Комітетом Краєвої Господарки у Вашингтоні ставали жінки, що ведуть домашню господарку, і зізнавали про труднощі, які вони мають при закупні товару, необхідного для свого господарства.

Одна зо свідків показала комітетові 21 ріжних пушок консервованого помідорового соку („томейто джус"), які вона має до вибору в крамниці в своїй околиці. Кожна з цих пушок є іншої величини й іншої ціни; правдоподібно й товар в кожній пушці є ріжної якости. Господиня хоче купити якнайкраще, зужити свої гроші якнайрозумніше, але як тут їй орієнтуватися серед двох десяток родів?

Звісно, подібні клопоти може мати й господиня-іміґрантка. В старому краю вона може таких клопотів не мала: може вона сама управляла всяку городину, якої вживала. В Америці навіть фармерки, що можуть усе потрібне управляти, управляють звичайно лиш один продукт, а все інше звичайно купують. Через те й вони мають цей клопіт із закупом. Отже господині потребують інформацій про товари.

ВАЖНЕ ПРОПУСТИЛИ.

На іншого роду замішання при закупні товару звернула увагу інша жінка, що показала на звичайні розголошення жіночої одежі. В них усе розповідається, як одежина гарно виглядає, але ніколи нема в них сказано ні словом, як добре ця одежина буде носитися.

Мимоходом цікавий натяк на службу оголошень. Видно, читачі оголошень ждуть від оголошення інформації про предложений товар. Чи не назвав один ґазетяр оголошення новинками? Новинками про товари.

ЧИ ЦЕ ТЕЖ СПРАВА ГОСПОДИНЬ?

Один фабрикант порошку до зубів кинув своїм свідоцтвом трохи світла на інший бік торговлі. Його порошок до зубів є такий добрий, що його одного приняв Американський Дентистичний Союз. Проте дрібні купці відмовилися продавати його виріб, поки він не розголосить свого продукту по всьому краю. Коли він захотів повести таку реклямову кампанію по всьому краю, одна реклямова фірма зажадала від нього сто тисяч долярів за це лише, що вона розгляне, чи його продукт надається для продажу по всьому краю.

Фабрикант назвав домагання дрібних купців і розголосної компанії домаганням окупу й відмовився заплатити вимаґану суму.

Та його обурення може не діткнути господинь: що їх може це обходити, скільки там має заплатити фабрикант якогось виробу тим, що збираються цей виріб розголошувати? Одначе по добрій застанові можемо догадатися, що її це може дуже живо обходити, коли фабрикант даного виробу, заплативши якийсь окуп, хочби й дуже несправедливий, наложить кошти цього окупу на покупців його виробу, тоді вона буде мати дуже живий інтерес у тому, щоб такі річи не ділися.

ДО БІДИ ЩЕ ПРИБІДОК.

Фабрикант порошку до зубів розкрив громадянству ще один замітний господарський факт. Він показав, що між фабриканта продукту і його споживача (чи покупця) всувається як новий посередник, що домагається для себе заплати, підприємець, що займається розголошуванням виробів серед споживачів, „адвертайзер".

Як звісно, досі між вироблювачем усякого добра та споживачем стояв іще купець. Є люди, які вважають службу купецтва задорогою; вони пробують або зовсім купецтво усунути або діставати його услуги по ціні коштів. Має це між іншим на цілі так звана кооперація. В деяких краях кооперація розвинулася високо, але, як звісно, в Америці споживча кооперація ще не розвинулася високо. Тимчасом між вироблювача й споживача всувається ще один посередник рекляміст і домагається для себе поважного паю.

Отже чи не є це важне для господині знати, як саме в новому світі розголошується товари, скільки це коштує, які цього наслідки?

І звідки все має дізнатися господиня?

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.
Шевченківська Вистава.

Українці зпоза Ню Йорку, що приїдуть у червні і липні відвідати Світову Виставу, будуть мати рідку нагоду побачити щось своєрідне, щось, чого в Ню Йорку ще не було, а може і не було на цілому американському континенті. Це „щось" — то Шевченківська Вистава, яку влаштовує головна Нюйорська Публична Бібліотека (FIFTH AVE. & 41st ST.).

Пані Анна Гайфец, бібліотекарка у словянському відділі, вже тиждень увихається, щоб відповідно прибрати пять скляних виставових столів, які знаходяться у коридорі на другому поверсі бібліотеки. Ці столи вже заповняються і — як запевнив про це д. А. Ярмолинський, управитель словянського відділу, — вистава буде урядово відчинена для сторін у понеділок, 29 травня 1939, та буде тривати коло два місяці.

Між інтересними річами вистави будуть твори Тараса Шевченка, друковані колись і тепер ріжними мовами; малюнки і рисунки Шевченка, а також статті про поета ріжними мовами.

Може найцікавішою справою для нюйорських українців буде „програма концерту Тарасові Шевченкові в столітні роковини його уродин, 1814—1914", який уладили всі нюйорські українські товариства в день 30-го травня 1914 року у Вебстер Гол. Ця „програма" — це надзвичайно зворушлива пригадка зперед 25 літ. Багато з тих товариств, що брали участь у тім святі, вже не існують; деякі особи, яких імена видніють на програмі, вже повмирали, деякі панни, які співали і деклямували, вже стали матерями або й бабками. Цікавим є, що хтось мав настільки памяти і вислав цю „програму" до бібліотеки, де вона заховалась, бо більше ніж певним є, що в українських архівах її нема.

З інших цікавих річей є: ALASKA HERALD з 1867 року, де один з найстарших українських іміґрантів, Агапій Гончаренко, умістив в англійськім перекладі кілька строф вірша Шевченка: „Від молдавина аж до фіна на всіх язиках все мовчить, бо благоденствує..."

У паризькому журналі REVUE DES DEUX MONDES з 1876 знаходимо статтю "LE POETE NATIONAL DE LA PETITE-RUSSIE — CHEVTCHENKO". На основі цієї статті нюйорський журнал GALAXY, з 1876, помістив довшу розвідку: "CHEVTCHENKO—THE NATIONAL POET OF LITTLE RUSSIA", і ця стаття є першою про Шевченка англійською мовою в американській пресі.

Німецький журнал GARTENLAUBE, з 1862, помістив розвідку: "EIN RUSSISCHES DICHTERLEBEN, TARAS GRIGORJEWITSCH SCHEWTSCHENKO". А дальше йдуть книжки: "TARAS SCHEWTSCHENKO DER GROESSTE DICHTER DER UKRAINE". Відень, 1914.

"THE KOBZAR OF THE UKRAINE" BY A. J. HUNTER.

„Основа", С. Петербург, 1860.

Повна збірка творів Т. Шевченка, Київ, 1939. (Видання Української Академії Наук).

Т. Шевченко. Твори. Варшава. (Видання Українського Інституту).

Тарас Шевченко. Вибрані твори. Жидівською мовою переклав Д. Гофштейн. Київ, 1939.

TARAS SZEWCZENKO. STUDIUM PRZEZ LEONARDA SOWINSKIEGO, Z DOLACZENIEM PRZEKLADU HAJDAMAKOW. WILNO. NAKLADEM MICHALA GALKOWSKIEGO. 1861.

Ілько Борщак. Шевченко у Франції. Львів, 1933.

Лондонський журнал ALL YEAR ROUND, з 5-го травня 1877, помістив розвідку пера славного англійського письменника Чарлза Діккенса п. з. "A SOUTH-RUSSIAN POET".

Крім цього всього є ще багато інших інтересних річей побачити і я певний, що тисячі українців, які звидять цю виставу, будуть вдячні за неї Нюйорській Публичній Бібліотеці, яка уладжує її з нагоди 125-ліття уродин найбільшого поета України.

Марко Скритий.

ТРИ-МІЛІОНОВИЙ ГІСТЬ.

Коли пані Нелі Морґен (наліво) з Фіниксу, в стейті Аризона, приїхала до брами вистави в Сан Франсіско, показалося, що вона була три-міліоновим відвідувачем вистави. Їй зараз дали ріжні подарунки.

КЛІВЛЕНД, О.
З діяльности нашої громади.

Українська Фільмова Корпорація з Ню Йорку, при співучасті Українських Злучених Орґанізацій у Клівленді, О., висвітлила в днях 16 і 17 травня ц. р. українську фільму **Марусю**, про яку вже була згадка в оголошеннях і на яку кожний очікував, щоб її побачити.

Висвітлення драми було в „Дженінґс Театрі", котрий, хоч має багато місць, оказався замалий. Обох вечорів багато людей своїх і чужих, очікувало на місця. В драмі виступали добре вишколені артисти, отже зібрані були дуже зацікавлені штукою. Багато заімпонували їм українські строї. Щодо музики і співів, то вже і найліпші критики не моглиб мати жадних закидів.

Бачачи таку українську фільму, мимоволі пригадуємо собі, як то давніше на великих фільмах було все німе без жадних мовних пояснень. А нині вже маємо не тільки чужі, але і свої **українські звукові фільми.** Тому ми повинні радіти з цього та всіма силами підтримувати свої українські фільми, щоб дати можність нашим українським корпораціям працювати над черговими фільмами. Бо тільки своїми піснями, музикою і штукою покажемо культурним народам, що і ми є народом культурним і можемо самі собою правити, а не бути вічно в неволі інших, часто некультурних держав.

З тих то також причин кожний українець і українка повинні конечно бачити цю українську фільму **„Марусю"** та привести чужинців, щоби й вони переконалися особисто, хто є українці і які в них звичаї та обичаї від давніх літ.

Посвячення прапорів 251-го відділу У. Н. Союзу.

Товариство Запорозька Січ, відділ 251 Союзу, влаштувало дня 7-го травня ц. р. велике свято з нагоди посвячення прапорів, українського й американського. Свято розпочалось походом з У. Н. Дому при 14 вул. до укр. гр. кат. церкви св. Петра і Павла на 7 вул. В церкві довершив посвячення прапорів о. С. Журавецький, парох згаданої церкви, а по посвяченні похід рушив назад до У. Н. Дому на чолі з адв. п. О. Е. Малицьким, як членом контрольної комісії і представником Українського Народного Союзу. В поході дальше брали участь члени ОДВУ і жіночі товариства в одностроях; потім члени ріжних відділів УНС, і приватні гості. На ґалі в У. Н. Домі відбувся обід, підчас котрого хор укр. гр. кат. церкви св. Петра і Павла під управою дяковчителя п. В. Шостачка відспівав гимн У. Н. Союзу і ще кілька відповідних пісень, за що зібрані надгородили його гучними оплесками. Підчас обіду головну бесіду виголосив О. Е. Малицький, представник УНС, зложивши бажання товариству Січ від екзекутиви УНС і від всіх членів. Говорив також від церковної громади о. С. Журавецький. Опісля відбулася дальша забава з танцями до пізної ночи.

Підготова до відкриття Культурного Городу.

Українські Злучені Орґанізації в Клівленді приготовляються до торжественного свята відкриття Українського Культурного Городу, котрий вже є на укінченні. Вони стараються про більше фондів, бо свято буде получене з великими видатками. В тій ціли вони уладжують 11-го червня ц. р. величавий пікнік у городі церкви св. Петра і Павла, коло українського цвинтаря, на котрий вибираються всі громадяни з Клівленду й околиці. Новозаложений Клюб Українських Бізнесменів і Професіоністів заповів участь і матеріяльну поміч у тім пікніку. Цей Клюб також думає уладити ще один пікнік на покриття коштів отворення Українського Культурного Городу. Обовязком кожного українця й українки є прийти на вгадані пікніки. Український Культурний Город не є тільки для клівлендців, але дьо всього українського народу. Докладну дату відкриття городу проголоситься пізніше.

Теодор Грицей.

Не вчи вченого.

Відомий член королівської академії мистецтва проходив парком і завважив, що якийсь волоцюга сидить на лавочці та малює. Маляр підійшов до нього ближче і зневажливо запитав:

— Чи знаєш, яку то рибу малюєш?

— Так, пане, це акула.

— А чи ти її коли в житті бачив?

— Нащо мені її бачити. Можуть же ті академіки малювати ангелів, то чомуб я не міг малювати акул?

ДОПОМОГОВА ПРАЦЯ В МІСТІ І НА ПРОВІНЦІЇ

Допомогова праця WPA найбільше впадає в очі по містах. Тому дехто думає, що WPA не цікавиться провінцією взагалі. Та на ділі справа мається так, що допомогові роботи є там, де люди їх потребують — і в місті і на провінції. Не треба забувати, що робітники, які живуть у глухих околицях, мають таке саме право на допомогу як ті, що мешкають у місті.

Як у якійсь місцевості, в місті чи на фармах, покажеться потреба завести допомогову працю, щоб дати людям нагоду заробітку на прожиток, то WPA завше кооперує з місцевими чинниками для заведення такої праці, з якої моглаб користати ціла громада.

Найновіші звідомлення про допомогові роботи WPA говорять, що в Злучених Державах такі роботи є в 3,070 повітах. Восьма частина всіх робітників на WPA працює в таких повітах, в котрих населення не перевищає 2,500 мешканців. А два з кожних пять робітників на WPA працюють у таких повітах, у яких населення найбільшого міста не має більше як 25,000 мешканців.

Найбільша проблема, якої розвязку взяла на себе WPA, це будова і направа фармерських доріг, тому, щоб тим уможливити фармерам нормально довозити до міста свої продукти. За останніх три роки WPA збудувала 55,000 миль нових і направила 190,000 миль старих фармерських доріг в Америці. Вся ця робота мала місце в далеких, глухих околицях, куди в слотну пору дуже тяжко дістатися.

В будівельному ділі WPA також не обмежувала своєї діяльности до великих міст. Наприклад, за останні три роки WPA побудувала і направила на провінції 24,000 шкіл. Правда, що не великі це школи, бо фармерські, в яких учиться не більше як 150 дітей, але для фармерів робітники допомогових робіт виконали велике діло. Мало того, WPA старається, щоб у віддалених від великих міст околицях виконувати таку роботу, з якої моглаб користати ціла громада. Наприклад, насаджування дерев, охорона публичного здоровля, ведення ріжного роду наукових курсів, тощо. На провінції такого роду праця має велике значіння.

Робітники WPA збудували на ріках, річках і потоках 27,000 гребель, з яких наводнюється більше як 2,725,000 акрів малородючої землі. Прокопали на фармах рови і заводили 170,000 акрів такої землі, якою дотепер ніхто не хіснувався. Крім цього робітники з WPA насадили ще 54,-300 акрів нового лісу в Америці.

Під зарядом WPA знаходиться поважне число шкільних кухонь, з яких половина є в фармерських школах. За останні три роки з WPA видали вбогим дітям 238,000,000 обідів.

В області охорони публичного здоровля WPA займається вичищуванням потоків, що розносять заразу, і будуванням санітарних виходків на провінції. Все це має свою вартість.

Доглядачки хорих, що працюють на WPA, також сповняють на провінції велику роботу. Вони вчать бідну клясу американської суспільности санітарности і як обходитися з немовлятами. Вони також учать людей на провінції, як запобігати поширенню таких хороб як полягра, малярія, сифіліс і сухоти. Піклуванки з WPA мають на провінції великі неприємности. Їм нераз приходиться їти пішки до хорого, кільканацять миль дороги. Але вони виконують свою роботу дуже сумлінно, по фаховому.

WPA займається також бібліотекарством. Бібліотекарі постачають фармерам книжок і журналів у найбільш віддалених околицях, куди дістаються автом, човном або ідуть на коні. Ці бібліотекарі сповняють велику культурну роботу. Якби не вони, то багато людей на провінції не малиб такого контакту зо світом, який дають книжки, журнали і ґазети.

WPA помагає людям не лише тим, що дає їм працю і спромогу перебути тяжкі часи, але і тим, що старається піднести свідомість суспільства до вищого ступня культури. Це робиться навіть у найбільш віддалених частинах Злучених Держав.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

БРОНКС, Н. Й.

На народні потреби.

Гром. Т. Долішний переслав через Обєднання $5 на Рідний Край.

Філядельфія, Па. Тов. ім. Ольги Басарабової долучило $2 до загальної суми $46, які прийшли з ювилею товариства.

Ню Йорк, Н. Й. Марія Папа зложила $1 на Світову Виставу.

СКАТСВИЛ, Н. Й.

Раненим Січовикам.

Підчас забави кількох членів тов. „Злука укр. фармерів" в домі М. Кузя 13 травня ц. р. приявні не забули згадати про долю Карпатської України. По обговоренні болючих для нас подій, що зайшли там в останніх часах, зложили від себе жертви такі фармери: М. Кузь і П. Кушлик по $2; К. Кісіль, І. Качмар, А. Кубарич по $1; Д. Сеник 50 ц. До того долучено $5 з каси товариства і разом $12.50 вислано через Обєднання на ранених Січовиків.

ГВІЛІНҐ, В. ВА.

На ранених Січовиків.

Дня 30 квітня ц. р. членкиці У. З. Хреста і члени ОДВУ від. 33 влаштували в церковній салі пані Катерині Чайківській „несподівану забаву". На поклик п. Василя Когута зложили з тої нагоди раненим Січовикам Карпатської України такі жертви по $1: о. С. Склепкович, д-р М. Ґайдош, пані Ґайдош, Катерина Чайківська; по 50 ц.: Т. Тихоневич, П. Вітенко, М. Медвідь, С. Грушкевич, П. Тарнавський, В. Когут, М. Дуткевич; по 25 ц.: Ольга Кабала, К. Ридош, Й. Солецький, П. Матущек, Е. Сирило, П. Чайківський, Д. Канюк, Ю. Севний; І. Барзяк 30 ц.; по 25 ц.: І. Ковальчук, А. Когут; дрібними $2.30. Разом $12.60, які вислано через Обєднання на призначену ціль.

С. Грушкевич.

МИЛВИЛ, Н. ДЖ.

На карпатських Січовиків.

В неділю, 7 травня ц. р., по Службі Божій в укр. прав. церкві відбулося свячене, на котре прибуло чимало громадян. Посвячення довершив о. О. Мицик, нарох з Честеру, Па. Тостмайстром був п. Старжевський, який покликав до слова п. Івасюту, бувшого старшину У. Г. Армії. Бесідник представив зібраним коротко траґедію, що скоїлась у Карпатській Україні, а о. Мицик виголосив довгу промову про теперішне українське положення. Опісля забирали слово інші бесідники, серед них Г. Тимчій, і попросив приявних не забути про тих наших героїв, що так хоробро боролися за свій рідний край у Карпатській Україні. Зібрані зложили на ту ціль $7.35, які вислано через Обєднання.

Григорій Тимчій.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

На Карпатську Україну.

В суботу, 13. травня ц. р., влаштували наші церковні сестриці приємну забаву в честь гром. Павла і Марії Лещуків, з нагоди їх 25-літнього подружого ювилею. Тостмайстром був В. Кушнір. Привитавши ювилятів та зложивши їм бажання, він попросив до слова місцевого пароха, о. П. Білоня, який виголосив гарну коротку промову. Далі забирали по черзі слово всі інші гості. Накінець тостмайстер знов забрав голос і попросив приявних, щоб цю гарну забаву вшанувати тим, щоб зібрати якусь жертву на народню ціль, головно на тих, що боролися за волю Карпатської України. Зложили по $1: о. П. Білонь, П. Лещук, М. Палажій, О. Ґрещак, Н. Савчак; по 50 ц.: А. Терлецька, В. Кушнір, П. Роґодза, О. Ґалько, П. Стадник, Г. Курило, А. Велика; по 25 ц.: П. Сидор, К. Каламан, А. Білинська, А. Гетьманський, А. Крупа, С. Сенюк, А. Думанська, М. Думанський, М. Мандзюк, М. Бурґер, М. Рус. Разом $11.25, які вислано через Обєднання.

В. Кушнір.

ШІКАҐО, ІЛЛ.

На ранених Січовиків.

Гром. Тарас Шпікула переслав через Обєднання $56.56 на ранених Січовиків Карпатської України. Ці гроші зібрано за віданаки на 45-літньому ювилейному концерті У. Н. С., що відбувся заходом окружного комітету всіх відділів У. Н. Союзу в Шікаґо.

АРНОЛД, ПА.

На ранених Січовиків.

Гром. І. Федан передав через Обєднання $50 на ранених карпатських Січовиків.

ПЕТЕРСОН, Н. ДЖ.

На потерпілих у Карпатській Україні.

Гром. Олекса й Анастасія Федчишин з Норт Гілдон, Н. Дж., справляли свому синові Василеві весілля, що женився з Ольгою Пирощак 14 травня ц. р. Гості весело забавлялись. Та серед забави не забули і про народню ціль і зібрали на потерпілих у Карпатській Україні $25.75. З тих грошей вислано $20.75 потерпілим у Карпатській Україні, а $5 на програму. Збіркою занялись пані Анастасія Редьква, Розалія Ґайда, М. Ґаньошин. Зложили: Молодята $4; родичі молодого $3; Яблонські $1.50; по $1: родичі молодої, Маїки, Ґаньошини, Телевяки, Боднарчуки, Федани, Вінярські, Данилюки, Когани, Шарґи, Ратушні, А. Ткачук, Марія Сай; по 50 ц.: Редькви, Сосовські, Долішні, Криховеці, Анна Ґайда, В. Федчишин, В. Вислоцький, Федчишини; Микитини 25 ц.

Сергій Винярський.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На будову Народнього Дому.

Відділ 1. Орг. Оборони Лемківщини в Ню Йорку виасиґнував зо своєї каси $20 на будову Укр. Народнього Дому в Камінці Лісній.

М. Кін, касієр.

МІКІЗРАКС, ПА.

На ранених Січовиків.

Братство св. Володимира, від. 91 У. Н. Союзу, виасиґнувало зо своєї каси $10 на ранених Січовиків Карпатської України. Гроші вислано через Обєднання.

В. Рудавський, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

На поміч вигнанцям Карпатської України.

Комітет допомоги Карпатській Україні в Філядельфії вислав через Обєднання на поміч вигнанцям з Карпатської України біланс $306.85.

Д-р Павло Дубас.

ОСНОВИ СТРІЛЕЦЬКОГО СПОРТУ

Під тим заголовком вийшла в Саскатуні, Канада, заходами тамошньої Української Стрілецької Громади брошура. Вона, як уже говорить заголовок, містить інструкції, як управляти спорт стріляння; як переводити вишкільні курси, а навіть як організувати стрілецькі гуртки. Для останньої цілі в тій брошурі навіть поданий проєкт статуту.

Брошура старанно видана, містить чимало ілюстрацій. Щодо змісту, то вона має в собі такі розділи: Наука стріляння, з поданням складових частин рушниці та теоретичним поясненням цільного стріляння. Стрілецький вишкіл, у якому подано ріжні постави при стрілянні, засоблені ілюстраціями. Опісля йде розділ про практичну підготову творення стрілецьких гуртів, поділ людей на кляси, підготовні іспити і т. п. За тим іде відділ, призначений вишкільній команді, що має за завдання дати інструкції провідникам стрілецького вишколу. Далі йде статут, правила в стрілянні, прилоги і т. п.

В передмові сказано, що в нинішним напруженим часі кожна нація прямує до того, щоби підготовити громадян до збройної оборони свого краю. Обороняти мусять свою незалежність ті народи, що мають свої держави, а виборювати мусять збройно ті, що її не мають. Українська нація є поневолена між кількома окупантами. Її положення важке. Тож тим солідніщою мусить бути підготова її громадян до збройної оборони.

Брошура корисна і на часі. Бо всюди, вкупі з духовою підготовою, повинна йти фахово-тілесна підготова. При розумнім поведенні справи такі вишкільні курси моглиб дати корисне спортове заняття українській молоді, а навіть урятувати старших від подекуди надмірно вибуялого політиканства.

Наслідувач.

В цирку виступає наслідувач голосу ріжних тварин. Особи з публики кажуть, яку тварину він має наслідувати і він показує це: піє як когут, реве як бик, ірже, кудкудакає. Захоплений оплесками, він просить:

— Ще кого прошу?

— Наслідуйте сардинку! — кричать йому з ґалерії.

Демократія.

— Що це є демократія?

— Є це устрій, у якім вільно робити те все, на що громадяни мають найменше охоти.

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО. (124)

Та втім Тарзан запримітив здалека гурт малп. Вони були зворушені і бігли за чимсь. Тарзан почав їх обсервувати, а по хвилі сказав: „Дивне, малпи побігли до нутра печери. Малпи звичайно не забігають до печер. Щось тут підозріле". На це відповів трохи поірітовано Лявак: „Вам хочеться обсервувати поведінку малп, а ми маємо важніщі речі на увазі".

„Мене все цікавить", відповів загадково Тарзан. А малпи, з Юнґом на чолі, подались по слідах Брайена і Лявака до середини печери і натрапили там на ритуальну жертву, яку отсе мав сам собі принести божок Чон. Знов Чон мусів опустити ножа, не виконавши смертного удару. Поглянувши на малпи, його очі наповнилися жахом. Гелена появу малп зустріла радісно.

Всежтаки вони бодай на хвилю припинили смерть батька. Діставшись до середини, малпи поглянули довкруги, а Юнґ своїм інстинктом зрозумів, що одні люди хочуть робити кривду іншим, ще й до того приятелеві Тарзана. Він забув про приказ Тарзана і кинувся на сектярів. Та в тій же хвилі він почув крик Тарзана: „Дан до, манґані"!

Малпи відразу пізнали голос свого пана і зупинились. Пару хвилин пізніше вбіг Тарзан. Оглянувши довкруги положення, він сказав: „Ми майже всі тут, крім Гелени і Маґри". „Перед хвилею і вони були тут", відповів Брайен. „Я чув їх голос. Та де вони тепер поділись?" Тарзан почав голосно кликати їх, та вони не відповідали.